

DET KONGELIGE HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Landets kommuner
Landets Fylkesmenn

Deres ref

Vår ref
11/4782

Dato
21.03.2014

Vedrørende hjemmel for refusjon mellom kommuner for utgifter til helse- og omsorgstjenester etter utskrivning fra institusjon

Departementet ønsker å informere om følgende:

Forskrift 16. desember 2011 nr. 1348 om kommunens dekning av utgifter til helse- og omsorgsutgifter § 2 fjerde ledd bestemmer følgende:

”For utgifter til tjenester som nevnt i tredje ledd som oppstår etter utskrivningen fra institusjon kan institusjonskommunen kreve refusjon av den kommunen som var oppholdskommune forut for inntak i institusjon”.

I tredje ledd er utgifter til personlig assistanse, avlastningstiltak, omsorgslønn og brukerstyrt personlig assistanse nevnt.

Bestemmelsen i § 2 fjerde ledd er hjemlet i lov 24. juni 2011 nr. 30 om helse- og omsorgstjenester § 11-1 andre ledd andre punktum. Loven lyder:

”Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsfordelingen mellom to eller flere kommuner der en pasient eller bruker får tjenester av en annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold, og om behandling av tvister mellom kommuner om utgiftsfordeling i slike tilfeller”.

Helse- og omsorgsdepartementet har, i samråd med Justisdepartementets lovavdeling, kommet til at helse- og omsorgstjenesteloven ikke gir tilstrekkelig hjemmel til i forskrift å regulere refusjon av utgifter som oppstår etter utskrivning.

Dette er begrunnet i at loven § 11-1 annet ledd gir departementet adgang til å forskriftsfeste utgiftsfordelingen mellom kommuner bare der hvor tjenestemottaker får tjenester ”av en annen kommune enn der vedkommende har fast bopel eller fast opphold”. Dersom tjenestemottaker velger å bosette seg i vertskommunen etter utskrivning, vil dette også være

den kommune hvor vedkommende har fast bopel og opphold.

Konsekvensen av ovennevnte, er at den refusjonsordningen som forskriften § 2 åpner for bare har gyldighet for tjenestemottakere som oppholder seg i institusjon.

Helse- og omsorgsdepartementet vil bemerke at den aktuelle refusjonsordningen ble relativt inngående drøftet i forarbeidene til helse- og omsorgstjenesteloven - Prop. 91 L (2010-2011) kapittel 39. Refusjonsordningen kom for å skjerme institusjonskommunene i forbindelse med HVPU-refomen, og er således historisk begrunnet. Det er i dag et spørsmål om ordningen har utspilt sin rolle og mer bidrar til tidkrevende prosesser og saksbehandling enn en rettfærdig utgiftsfordeling mellom kommuner.

Den hjemmelssituasjonen som nå er avdekket, innebærer at det vil kreves lovendringer dersom refusjonsadgangen også skal gjelde i etterkant av et institusjonsopphold.

Departementet vil vurdere hvorvidt det er behov for refusjonsadgang i etterkant av et institusjonsopphold.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Salvesen (e.f.)
avdelingsdirektør

Vegard Pettersen
spesialrådgiver

Kopi til:

Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon	Postboks 1378 Vika	0114	OSLO
Helsedirektoratet	Postboks 7000 St. Olavs plass	0130	OSLO
Statens helsetilsyn	Postboks 8128 Dep	0032	OSLO
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Postboks 8112 Dep	0032	OSLO

Vedlegg

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Lovavdelingen

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
11/4782

Vår ref.
13/4924 EO TRR/jcn

Dato
17.09.2013

Anmodning om bistand til tolkning av lovhjemmel - tidligere oppholdskommunes refusjon av institusjonskommunes utgifter til tjenester etter opphold i institusjon

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets brev 4. juli 2013. I brevet bes det om en vurdering av om forskriftshjemmelen i lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) § 11-1 annet ledd annet punktum gir hjemmel til å fastsette bestemmelser om at en institusjonskommune kan kreve refusjon hos tidligere oppholdskommune for utgifter til tjenester etter loven for pasienter eller brukere som tar fast bosted eller opphold i institusjonskommunen etter endt institusjonsopphold.

Helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd lyder:

«Kostnadene ved de tjenester og tiltak som er nevnt i første ledd, skal dekkes av den kommunen som etter § 3-1 og § 10-8 er ansvarlig for å yte tjenesten eller sette i verk tiltaket. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utgiftsfordelingen mellom to eller flere kommuner der en pasient eller bruker får tjenester av en annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold, og om behandling av tvister mellom kommuner om utgiftsfordeling i slike tilfeller.»

Det følger av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 at det som hovedregel er kommunen der en person oppholder seg, som har ansvaret for å yte nødvendige helse- og omsorgstjenester, og for å dekke kostnadene, jf. § 11-1 annet ledd første punktum. Helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum gir hjemmel til å gi forskrifter om utgiftsfordeling i tilfeller der en pasient eller bruker får tjenester av en

annen kommune enn der vedkommende har fast bosted eller fast opphold. Situasjoner hvor vedkommende tar fast bosted eller fast opphold i institusjonskommunen etter endt institusjonsopphold, faller dermed utenfor de tilfellene som omfattes av ordlyden i forskriftshjemmelen.

Spørsmålet blir da om det finnes holdepunkter for å fravike den løsning som følger av ordlyden.

I merknadene til helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd i Prop. 91 L (2010-2011) uttales følgende (på s. 503):

«I *andre ledd* første punktum er det foreslått en videreføring av sosialtjenesteloven § 11-1 andre ledd første punktum. Sosialtjenesteloven § 11-1 andre ledd andre punktum er delvis erstattet av en ny regel om at departementet i visse tilfeller kan gi forskrifter om utgiftsfordelingen mellom to eller flere kommuner og om behandling av tvister mellom kommuner om utgiftsfordeling. Denne forskriftshjemmelen gjelder for tilfeller der en pasient eller bruker får tjenester fra en annen kommune enn den kommunen der vedkommende har fast bosted eller fast opphold. Hensikten med forskriftshjemmelen er å gi en mulighet for å videreføre gjeldende ordning.»

Det er ikke direkte presisert hva det siktes til med «gjøldende ordning». Det heter imidlertid at den nå opphevede sosialtjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum «er delvis erstattet» av den nye forskriftshjemmelen i helse- og sosialomsorgsloven § 11-1 annet ledd annet punktum. § 11-1 annet ledd annet punktum i den opphevede sosialtjenesteloven inneholdt en henvisning til sosialtjenesteloven § 10-1 annet ledd tredje punktum. Sistnevnte bestemmelse slo fast at den kommunen der vedkommende tar opphold etter utskrivning fra en institusjon, skal yte sosiale tjenester, men at utgiftene kunne kreves refundert av den kommunen der vedkommende oppholdt seg forut for inntaket i institusjonen. Uttalelsen om at den opphevede sosialtjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum «er delvis erstattet» kan isolert trekke i retning av at meningen var å videreføre ordningen som fulgte av sosialtjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum jf. § 10-1 annet ledd tredje punktum. Når det samtidig uttales at forskriftshjemmelen i helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum «gjelder tilfeller der en pasient eller bruker får tjenester fra en annen kommune enn den kommunen der vedkommende har fast bosted eller fast opphold», trekker imidlertid det i motsatt retning. Merknadene til helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum i proposisjonen fremstår dermed samlet sett som uklare når det gjelder dette spørsmålet.

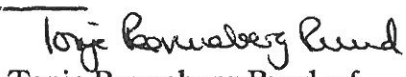
Proposisjonen for øvrig inneholder heller ikke uttalelser som bidrar til å kaste særlig lys over spørsmålet.

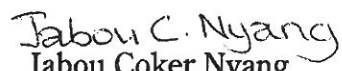
I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 3 tredje ledd er bestemmelsene i § 10-1 annet ledd tredje punktum i den opphevede sosialtjenesteloven videreført. Vi kan ikke se at dette har betydning for tolkningen av forskriftshjemmelen i helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum.

De to lovene har blitt til i separate lovprosesser, og det er ikke noe i helse- og omsorgstjenesteloven eller i lovens forarbeider som gir holdepunkter for at helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum gir hjemmel for å fastsette bestemmelser i forskrift som svarer til bestemmelsen i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 3 tredje ledd annet punktum.

Vi er etter dette tilbøyelig til å anta at helse- og omsorgstjenesteloven § 11-1 annet ledd annet punktum ikke gir hjemmel til å fastsette forskriftsbestemmelser om at en institusjonskommune kan kreve refusjon hos tidligere oppholdskommune for utgifter til tjenester etter loven for pasienter eller brukere som tar fast bosted eller opphold i institusjonskommunen etter endt institusjonsopphold.

Med hilsen

Tonje Rønneberg Ruud e.f.
lovrådgiver

Jabou Coker Nyang
førstesekretær